Учѣте ся брати мои
Думайте читайте

И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

...къ III. Шамокінъ, Па. Четвергъ 12 го Грудня 1895. Число 40.

Шамокінъ 12. Грудня.

...Ъ СТАРОМЪ КРАЮ ТАНЬО МОЖНА КУПИТИ ДОБРИ ГРУНТА.

...уже богато нашихъ лю... працює ту въ Америцѣ ...те, щобъ зложити грошь, ...рнути до старого краю, ...бъ купити тамъ кавалок... ...я. Богато есть такихъ, ... вертають зъ зароблемъ грошемъ и тамъ на... ...ци купують, а вôдтакъ ...тають назадъ до Америки, щобъ еще заробити и ...вь поѣхати и докупити ...ьше. Суть знову такі ...е, що таки зъ вôдси ку... грунта въ старôмъ ...ю. Тѣ, що ѣдуть на... ...но до старого краю, ду... нерозумно роблять, бо ... грошѣ, що они выда... на дорогу а за тѣ ...нѣ, що зъ нихъ здеруть ...каты и рôжнѣ пявки, ...ни бы собѣ купити два ... тôлько ноля, по ку... Тай и тѣ люде, що ...ують зъ вôдси грунта ...тять за нихъ въ 10. бôль... якъ они варта. Скваєръ, ...зуль въ Америцѣ, адво..., нотарь и другѣ про...ники здирають зъ чо...ка последну сорочку. ...жежь нашѣ люде, що ...ть купити грунтъ въ ...ôмъ краю добре собѣ ...читають, що мы имъ ... нашимемо и просимо ... дуже, для власного ихъ ..., щобъ они пойшли ... тою нашою радою. ...рь зъ Галичины еміг... нашѣ Братя Русины ...кими масами до Брази... Найбôльше ихъ вандрує ...одоля. Они нещасливѣ ... позадовжували ся, а ... имъ не поможе, тай зъ ...чи йдуть въ свѣтъ за ... Свою батькôвщину ...ють они за пôвдармо ..., або Мазурамъ, ...хъ Поляки спрова.... У Львовѣ заложи...сины комітетъ, кот...оче уратовати нашу ...веку кровавицю, якъ ...одей не въ силѣ ура... Для-того радимо ... людямъ, щобъ свôй ...ценый грôшь не ... по матерацахъ, не позычали чужимъ бізнесѣстамъ, не тратили на дурне, але щобъ куповали тѣ грунта подôльскѣ, або и въ инныхъ сторонахъ, котрѣ можна теперь за безцѣнъ набути. Не конечно мусять они вертати на тоѣ грунтъ, нѣ! Они можуть его за якійсь часъ дуже дорого продати. бо грунта дуже пôдскочать въ гору. якъ тôлько мине у нашихъ людей дуръ еміграційный. А якбы котрѣ хотѣли покинути Америку и вертати на грунтъ, то знайдуть грунтъ подôльскій, урожайный, добрый. Не тôлько тамъ на Подôлю, але и въ иншихъ сторонахъ Галичины можуть нашѣ люде грунта таньо купити. Олже якъ маєшь чоловѣче центы и хочешь купити добрый грунтъ. за таній грошѣ, напиши до насъ. до Редакціи „Свободы" — а мы вже тобѣ въ листѣ напишемо, якъ ты то маєшь зробити.

Возьми картку и зголосся до насъ на адресу: „SVOBODA" 144 S. Franklin Str. Shamokin, Pa.

Чому нашѣ люде въ старôмъ краю такъ таньо продають грунта.?

Читаємо по газетахъ, що нашѣ люде наибôльше зъ Подôля вандрують до Бразіліи. Кождый зъ насъ памятає ту бѣду, котра выгнала насъ зъ пôдъ рôдноѣ стрѣхи, тай и така самѣсенька бѣда, але ще бôльше сороката выганяє нашихъ рôдныхъ Братôвъ съ Подôля на тяжку нужду до Бразіліи. „Най буде гôрше, щобы инше", каже нашь хлѣборобъ. Тай тяжка доля того хлѣбороба; вы Братя амер. Русины понятія не маєте. Зъ голоду и на холеру люде умирають. А та нужда ихъ то наслѣдокъ господарки Польско-паньскои въ Галичинѣ. Паны польскѣ въ Галичинѣ нынѣ мають всьо въ своихъ рукахъ. Они наложили великѣ податки и другѣ тягарѣ такѣ страшнѣ, пôдъ котрыми нашѣ люде гинуть. Они запродали свои кишенѣ и нашу шкору жидамъ, такъ, що жиды великѣ паны и роблять зъ нами що хотять. Въ ихъ рукахъ всѣ уряды — и нашому чоловѣкови не вôльно обôзвати ся, анѣ нѣгде справедливости не знайде. Они, польскѣ-паны, умысно поросъпускали по краю агентôвъ, щобъ тѣ ворохобили нашихъ людей до Бразіліи. А навѣть у Львовѣ заложили товариство св. Рафаіла. котре сотками нашихъ людей, высылає до Бразіліи на неминучу смерть. Навѣть знайшли ся рускѣ священники, що смѣли говорити проповѣди до бѣдныхъ жертвъ и св. крестомъ благословити, ...правляючи надъ ними мовь-бы похороны.

Хто-бы гадавъ, що польскѣ паны страхъ добрѣ, нѣбы опѣкуны „ludku ruskiego", що они дбають о добро нашихъ людей. Паны польскѣ, шляхта польска, то найгôрше дѣло рукъ Сотворителя, якъ сказавъ недавно бувшій міністеръ нѣмецкій Бісмаркъ. Они умысно допровадили нашъ рôдный край до такои нужды, щобъ выгнати нашихъ людей зъ рôдноѣ землѣ, а на мѣсце ихъ спроваджують своихъ Мазурôвъ. Жиды, якъ знаєте, мають великѣ грошѣ, скуповують за безцѣнъ грунта вôдъ нашихъ бѣдныхъ людей, а потôмъ вôдпродують Мазурамъ за бôльшій грошѣ. Нашѣ рускѣ патріоты, але такѣ патріоты, що ще мають здоровый розумъ, що еще не подурѣли и не захоровали на великихъ політикôвъ на паньскôй ласцѣ, зробили раду у Львовѣ и постановили ратувати нашу рôдну землю. Нашѣ люде, котрѣ мають якійсь центъ, а схотѣли бы купити землю дуже таньо **най зголосять ся до насъ, до редакціи „Свободы" а мы листомъ єму порадимо, що має дальше робити.**

Торжественне посвященє церкви въ LANSFORD, PA., вôдбуло ся 28. с. м. при участи великого здвигу народу. Раненько, бо 15 минутъ до семои выѣхавъ я зъ обома своими Братствами до Лянсфордъ. На Алящцѣ збôльшилось наше товариство особою Всеч. О. І. Констанкевича зъ Шамокінъ. Весело и гамôрно доѣхали мы, ажь до Tamaqua. Ту збôльшили наше товариство Всч. ОО. А. Дзюбай зъ Leisenring, Pa. и Волкай зъ Brooklyn. N. Y. На дворци въ Lansford, Pa. чекали на насъ и на другѣ околичнѣ Братства, мѣсцевѣ Братства зô своими маршалками на коняхъ. Крôмъ обохъ мѣсцевыхъ Братствъ явились на посвященє и два мѣсцевѣ Братства словеньскѣ, якъ такожь одно католицко-англійске. Зъ околицѣ прибули зъ Pottsville и зъ Mt. Carmel. Около год. ½11 заграли банды и вырушили Братства въ походъ черезъ мѣсто. А прекрасный бувъ се видъ. Маршалки на коняхъ, якъ отаманы у переду. За ними банда, а вôдтакъ сотки людей чвôрками въ рôжныхъ шапкахъ и вôдзнакахъ. Я дививъ ся зъ горбка биля церкви и здавалось менѣ, що се войско гряде— але очунявши зъ ненависти до всякого мілітаризму, до всякого неволеня людского духа и людскои волѣ, приглянувъ ся я нашимъ Братчикамъ и вычитавъ на ихъ лици, въ ихъ рухахъ, що они не жовнѣры старои, дряхлои Европы, но они жовнѣры свои волѣ — они жовнѣры за правду, волю, свободу и за права вѣры Христовои. Навколо церкви уставились Братства и почалось благословенє церкви, котре довершивъ О. К. Гуловичъ зъ Freeland, Pa. при участи Всч. ОО. Т. Обушкевича, А. Даубая, Волкая, Каменьского зъ Wilkes-Barre, Pa. Н. Молчаного зъ Audenrid, Pa. в В. Мартяка зъ Hazleton, Pa.

Около ½12 год. слѣдувала Сл. Божа. О. Гуловичъ спѣвавъ св. Литургію при участи майже всѣхъ священниковъ. Проповѣдь выголосивъ О. Н. Молчаний. По скôнченю Богослуженя подяковавъ мѣсцевый парохъ О. Г. Мартякъ участникамъ Торжества за ласкавый удѣлъ и вôдтакъ всѣ удались на часть неофіціяльну — а се на обѣдъ. Годѣ кôлькома словами збути такъ важну хвилю, якъ обѣдъ. Не буду розважати ваги обѣду зъ боку гастрономіи — бо я и не знатокъ тои штуки, тай впрочѣмъ се безъ значѣння великого. Я хочу згадати про одну важну справу, яка ѣчинялась пôдчасъ тои хвилѣ.

Якъ бачимо зъ именъ священникôвъ були на тôмъ торжествѣ заступленѣ обѣ партіи нашѣ, а се партія „Союза" и „Соединенія" — Були репрезентованѣ обѣ редакціи: „Свобода" и „Вѣстникъ." Зъ бесѣдъ, котрѣ выголосили обѣ сторсны я набрався переконанє, що обѣ стороны носять ся зъ гадкою: помиреня; могбымъ сказати, воюючѣ таборы хотѣли-бы на якихсь певныхъ даныхъ зближити ся. Сли-бъ я не уважавъ се за обѣдову поговôрку и навѣть не хочу вѣрити, що она лишень такій характеръ мала, я щиро, навѣть зъ ентузіязмомъ приплеснувъ бымъ тôй щирôй гадцѣ сполученя всѣхъ рускихъ силъ въ одну трѣвку, розумну организацію. Впрочѣмъ поговоримо пôзнѣйше бôльше на той тематъ. Въ конци годѣ не піднести заслуги. О. Г. Мартяка, около будовы церкви. За коротскій часъ его побуту въ Америцѣ (здає ся 10 мѣсяцѣвъ) змôгъ вôнъ выбудовати такъ хорошу святыню. Народъ рускій въ Lansford збудовавъ собѣ церковь, котра стоить на горѣ, мовь твердиня и неначе говорить горамъ пенсильвеньскимъ: Ось и мы маємо церковь, а въ коротцѣ будемо мати все, що и другѣ культурнѣ народы мають.

Честь Вамъ Братя зъ Lansford-у!

Несторъ Дмитрôвъ.

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin str; Shamokin, Pa. of each week by the Svoboda Publishing Co.

All comunications should be addressed to:
„Svoboda“ Printing Office
144 S. Franklin, str,
Shamokin, Pa.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю....... 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To "Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячій приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Допись зъ Bethlehem, Pa.

Дорогі читателѣ!

Въ нашôмъ мѣсточку есть дуже мало Русиновъ, бо ся не знайде анѣ дванайцять, ту лемъ самі Словаки. То вамъ пишу, якъ заходить ся словеньскій священникъ Новацкій зô своимъ народомъ. Кождому робôтникови стягають грошѣ (коллекту) на офісѣ на храмъ словацкій не такъ, якъ на другихъ плейзахъ, тамъ де мають кураторôвъ до храму божого. Кураторы по иншихъ плейзахъ урядять разомъ зъ священникомъ, якій ладъ мае бути въ парафіи и пôсля того поступають. Алегевъ Словаки у насъ не мають жадного куратора, лемъ тôлько душпастыря, котрому нѣхто не дораджуе, тôлько вôнъ самъ своимъ парафіянамъ. Правда не мае священ. Новацкій великыхъ заходôвъ, бо не ходить, анѣ не посылае нѣкого по коллектѣ, тôлько разъ въ рôкъ самъ по коллектѣ ходить, а то по колядѣ. Вôнъ записуе кождого чоловѣка по имени, або его нумеръ въ роботѣ и подасть на офісъ, а на офісѣ обтягнуть кождому робôтникови при пейдѣ. Не тôлько Словакамъ обтягають, але и нашому Русинови, не знати, зъ якои причины. А обтягають зъ платнѣ безъ пощады — хоть бы чоловѣкъ мавъ тôлько одень день въ тыжни выробленый. Кôлька тыжнѣвъ тому выдумавъ священникъ Новацкій таку штучку: Давъ набити тікетôвъ на баль и зайшовъ на офісъ, попросивъ супрезидента, щобъ кождому робôтникови, чи вôнъ Словакъ, чи Русинъ стягнувъ при пейдѣ по долярови. И такъ стало ся. Розумѣе ся, що то найлѣпшій способъ, бо якбы бувъ ходивъ по гавзахъ зъ тікетами, то ледви 10-ій бувбы взявъ тікетъ и то не за доляра, тôлько за 50 цнт. За для того вчинивъ ся крикъ помѣжь людьми, а священникъ сказавъ, що то на офісѣ зайшла змылка; най кождый прійде на плебанію то дôстане 50 цнт. Богато було такихъ, що не хтѣли ити на плебанію, але за то нашѣ бабы вычитали священникови порядный „Отче нашь“ на мѣстѣ. А якъ котрый жадавъ звороту цѣлого доляра и тікета зовсѣмъ не хтѣвъ взяти, то священникъ Новацкій поскарживъ супрезидентови, а той нагнавъ робôтника зъ роботы. Така то у насъ господарка! Такъ мусять нашѣ Русины терпѣти вôдъ чужихъ. А для чого? Бо нашь Русинъ не знае, хто вôнъ есть. — Всѣ тримають насъ, або за Словакôвъ, або за Унгарôвъ. Американцѣ до теперь не знають, що мы нѣхто инпій, тôлько Русины.

Иванъ Коцуръ.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

БЕРИ ПЕТРЕ НА РОЗУМЪ!

Допись „Свободы“ зъ Галичины.

Львовъ дня 5-го новембра 1895.
(Конецъ)

А теперъ друга паскудна натура нашихъ селянъ така: Чи треба, чи не треба, передъ першимъ лѣпшимъ недопанкомъ гне ся до землѣ, хочь бы самъ бувъ и богачь. Зъ хлопа пôвъ свѣта жие, а вôнъ проте цѣны собѣ не знае и мае пана за якогось лѣпшого чоловѣка. А той панъ часомъ и зломаного феника не варта! Якъ жежь такого селянина, чи робôтника шанувати, коли вôнъ самъ себе не шануе? Тому й поневѣряють его и зневажають, хто не хоче.

А третя паскудна натура нашого селянина така, що нѣкому не вѣрить, хиба одному жидови, хочь той зъ него шкôру дре. Ты до него приступай и зъ серцемъ и зъ перцемъ, учи его, показуй дорогу, цѣлуй его, проси: „зроби такъ, брате, якъ я тобѣ раджу, буде тобѣ добре!“ — Нѣ! не послухае; ще въ очи нѣбы покорить ся, а поза очи шукай вѣтра въ поли... Неразъ ажь жаль дивити ся, якъ неоденъ панотець або и иншій Русинъ навчае селянъ рôкъ, два, пятьба й десять лѣтъ и вже думае собѣ: оть-оть буде гараздъ! — нѣ, нехай тôлько трафить ся въ селѣ якій проворный Мошко, вся робота за одинъ рôкъ пôйде за нѣчо, а ты панотче чи хто тамъ, хочь сядь тай плачь! Що вже нашѣ людѣ натерпѣли ся черезъ ту дурну натуру, того нѣ списати нѣ переказати, а поправы все ще не видко.

Читавъ я въ „Свободѣ“, що и у Васъ ще люде нашѣ такі самі, якъ буле въ старôмъ краю; н. пр. грошей не дадуть до касы, тôлько дома ховають. Знаю я ту такихъ селянъ богато; тысячки мають, а думаете, що дадуть ихъ до касы? Дежь тамъ! Тримають въ скрыни або въ стрѣсѣ и тратять на тôмъ страшенно, бо процентôвъ не беруть. Щожь туть зъ такими людьми починати, коли ихъ нѣякъ не навчишь; не вѣрять нѣкому и вже. Выходить зъ того таке, що не поможуть и грошѣ, якъ розуму нема.

Пôзнали Поляки оту дурну натуру нашихъ людей и думають собѣ: Та що? або они хотять чого бôльше, крôмъ ѣды? Чи они себе шанують, чи они своихъ провôдниковъ слухають, чи они жиють такъ якъ люде? Та най пропадають, коли такі! Отже й не рахують ся нѣ зъ нашими селянами нѣ зъ ихъ провôдниками. Що-жь варта енералъ безъ войска, або якъ то войско непослушне и дурне? Програе битву, хочь бы зъ кимъ.

Такъ то и въ насъ; програемо битвы, бо силы не маемо тай не думаемо поправити ся такъ, щобы та сила була. У насъ дехто каже: „Ахъ Боже! кобы то намъ Поляки и жиды трохи попустили пута, тожь то бы мы показали, що мы вмѣемо!“ Може въ тôмъ и правда, а може й нѣ; може бы мы що потрафили, а може й зовсѣмъ нѣчого. Бо я собѣ мѣркую такъ: Отъ въ Америцѣ, де буде вже тôлько Русиновъ, що на Буковинѣ. Тамъ нема нѣ Полякôвъ нѣ Волохôвъ нѣ Мадярôвъ нѣ Москалѣвъ; жій собѣ, якъ умѣешь; нѣхто тобѣ не боронить Нѣхто на тебе не настае, абы ты бувъ Полякъ, Волохъ, Мадяръ або Москаль, будь Русиномъ, пильнуй свого! Ну, а скажѣть менѣ по правдѣ, чи дуже то такъ вы, американьскі Русины, пильнуете свого? Десять пильнуе, а десять тысячь нѣ! А чому? Бо де бы вы Русина й не посадили, всюды вôнъ не покидае такъ скоро своеи злои натуры. Отъ и „Свобода“ оповѣдае зъ житя американьскихъ Русинôвъ такі самі исторіи, якъ бы они дѣяли ся въ Старомѣщинѣ або въ Бережанахъ, а не въ Америцѣ на вôльнôй земли. Здасть ся люде тамъ, хочь тяжко працюють, та всежь хлѣба не голоднѣ; чомужь они за чимъ бôльше не тужать, чому на тыхъ 200.000 американьскихъ Русинôвъ такъ мало горне-ся до своихъ товариствъ, такъ мало читае свою часопись „Свободу“? Адже тамъ уже не давить нѣ Лахъ, нѣ урядъ, нѣхто! Чому такъ мало людей слухае своихъ щирыхъ провôдникôвъ панотцѣвъ, коли они кажуть: „Складайте ся на Народный Дôмъ! Читайте „Свободу“! Аджежь тѣ люде ОО. Обушкевичь, Констанкевичь, Грушка, Дмитрôвъ, Стефановичь, Арданъ, якъ ихъ знаю, зъ дорогого серця радй бы бачити всѣхъ Русинôвъ въ гараздѣ и зъ розумомъ — то у нихъ цѣль ихъ житя! Чомужь такъ тяжко имъ зôбрати всѣхъ Русинôвъ до купы?

Отже я мѣркую собѣ: Коли бы й американьскі Русины на своѣй вôльнôй земли показали ся такі самі неохочі до громадского спôльного дѣла, до науки и просвѣты, якъ нашѣ въ Галичинѣ або Буковинѣ, то то бувъ бы доказъ, що намъ житя нема, мы мусимо гинути. Мы въ старôмъ краю, коли намъ що не вдасть ся, заразъ кажемо, то правительство и Поляки або Москалѣ не дають намъ жити. Добре, най буде, що то правда. А коли такъ, що вже хто якъ хто, а американьскі Русины не смѣють на нѣкого вину звалювати, хиба на самого себе, бо надъ ними не пануе нѣ Австрія, нѣ Польща, нѣ Росия! Тому кажу, що Вы американьскі братя, мусите посвѣдчити, до чого Русины на воли способнѣ. Мы на Васъ дивимо ся, якъ на тыхъ, що намъ мають показати дорогу, на котрôй повиненъ вступити свобôдный Русинъ, не гамованый нѣкимъ. И мы вѣрвмо твердо, що хто зъ васъ поверне домôвъ, той не перейме заразъ наново натуры такои, якъ у селянъ въ старôмъ краю, тôлько буде знати собѣ цѣну и народови цѣлому. А Вы, що там за широкимъ, далекимъ океаномъ останетесь, знайте-жь пошанувати тыхъ, що Васъ напроваджують на добру дорогу, вѣрте имъ, учѣть ся, спомагайте ихъ разомъ — однымъ словомъ дайте прикладъ, якъ треба жити. Коли мы дôзнаемо ся про Вашѣ гарнѣ порядки, то мы ту въ старôмъ краю розтрубимо ихъ на всѣ стороны нашого краю пôдъ австрийскимъ и московскимъ цѣсаремъ, щобы кождый знавъ и добре собѣ то на вусъ намотавъ, що Русинъ тôлько въ ярмѣ выглядае такъ не по божому, але на воли вôнъ чоловѣкъ такій, що ним можна передъ цѣлымъ свѣтомъ похвалити ся.

Будьте здоровѣ!

Иванъ Грин...

Холера въ Галичинѣ тримаесь бôльше-менше на однôмъ щебли — межи 20 и 30 хорыхъ денно. Де вже проявилась, тамъ держить ся довше. Станъ пошести зъ 7-ого т. м. представляв ся ось-якъ: Въ Хоростковѣ въ гусятиньскôмъ остало хорыхъ 7, занедужали 2 особы, выздоровѣла 1 и померла 1, остае въ лѣченю 7; въ Радеховѣ въ каменецкôмъ остали хорі 3 особы, занедужала и померла 1, остають въ лѣченю 2; въ Бишовѣ въ сокальскôмъ хорі 2 особы; въ пов. ... нопôльскôмъ: въ Кринн... остали хорі 3 особы, занедужала и померла 1 особа, осталось 3; въ Остр... остали 4 хорі, подужала 1 а остають въ лѣченю 3 особы; въ Тернополи хора 1 особа, въ Рôздвянахъ 1, въ Струсовѣ 2 и въ Варча... цяхъ 2 особы. Разомъ осталось було зъ попереднихъ днѣвъ 24 особъ хорыхъ, занедужало 6, подужало ..., померли 3, остае въ лѣченю 25 особъ.

СТРѢЛЕЦЬ.

Повѣсть О. Федьковича.

I.

Мôй старшій братъ, знаете, та кохавъ ся у стрѣлецтвѣ. — Господи, що кохавъ ся! Якъ бувало, яка днинка выпаде, що не може собѣ погуляти тыми темными лѣсами, то его ажь нема. А хорошій бувъ собѣ парубокъ — о хорошій! Усе въ чорнôй одежи ходивъ, въ дорогôй — а чуперъ носивъ собѣ коротенькій, чисто.

Полюе мôй братчикъ, що полюе, але вôдъ якогось часу ставъ вôнъ дуже баритись по лѣсахъ. А дядикъ разъ пытають: „А де ты такъ забаривъ ся, Онуфрію?"

„Да я, каже „гнавъ ся за оленемъ ажь пôдъ самъ Буковець!"

Дядикъ лишь покрутили головою: „Да чи ты собѣ, хлопче, куничку де не переймавъ?"

Мого брата мовь бы хто окропомъ попаривъ, такъ зачервонѣвъ ся, та и утѣкъ зъ хаты, а дядикъ у смѣхъ: „Еге!" кажуть, „туда стежка въ горохъ?" — Полягали.

II.

Господи, що я бувъ хлопцемъ пустый! Де бувало, які хвиглѣ выстроюють ся по селу, то безъ мене не обôйшло ся: — „Ого!" кажуть люде, „отсе вже того шибеника робота!" Але про те мене всѣ любили, а дядикъ найдуще.

Другои днины досвѣта, братъ знову крѣсъ на плечѣ та въ лѣсъ, а дядикъ мене кличуть: „Грицьку", ану сюда, — Грицьку!"

Я прибѣгаю: „А що тамъ дядичку?"

„А иди-жь менѣ", за Онуфріемъ на зирцѣ, та диви ся куда вôнъ пôде, та що вôнъ робити-ме. Але сохранно дѣ!"

Мене мовь бы масломъ хто помастивъ. „Гайда, гай!" кажу, та й стрѣбнувъ у лѣсъ, мовь та яведа. — Дивлю ся, а братъ такъ такъ стриже плаемъ, такъ стриже! ажь хвоя сыплеть ся; такъ ему, бачте, квапно. А я все за нимъ, все за нимъ — суну ся, якъ лисъ.

Не далѣчко якось хутори запинивсь, зазирае по пôдъ лѣсъ такъ уже приязно! „Не видно", каже, „забарилась".

„Еге", гадаю я собѣ, та мовь той кôтъ выхопивъ ся на одну высоку ялицю: сижу собѣ якъ дѣтько, нѣ чичиркъ.

А братъ зъ-за череса угорське свое пистолятко: гримнувъ разъ, гримнувъ и другій, ажь горы загуркотѣли, та й сѣвъ собѣ на колодѣ а я ажь щипаю ся зъ цѣкавости, що то буде.

Ажь тутъ: чахъ! чахъ! — крадеть ся по-пôдъ лѣсъ молодичка, мовь ласичка. — Прибѣгае. „Отто", каже вôддыхавшись, „отто-жь я забарилась! Заразъ сѣла коло его, поклала голову собѣ на колѣна. Братика мовь бы чарами хто обôйшовъ!...

„Ади, що я тобѣ принесла", каже вона, та й посягла за пазуху. Я хотѣвъ лѣпше видѣти. нагнувъ ся зъ ялицѣ, а вершечокъ хрусь! — а я гегепъ зъ нимъ до землѣ! Охъ, обдряпавъ ся-жь я на ломаччя, обдряпавъ! Братъ до мене: „А тебе", каже, „котрый анцихристъ сюда принѣсъ, та ще въ смерѣчку высадивъ, — га? Не мôгъ зависнути, та тутъ тебе чортова неня выпялила?"

Я такъ вже и стогну! „Охъ!" кажу, „ой-ой! гину, свѣчки гину!" А тутъ, такъ быхъ смѣявъ ся, що ажь пукаю, та не смѣю, — убе, гадаю собѣ.

„Но-но!" каже, „я тебе заразъ выгою! Лишь кобы менѣ дядикъ за макъ-зерно довѣдали ся, що тутъ было, то на колу тебе повѣшу, хло! якъ ворону! Рушай домôвъ!"

Нѣколи було не йти. Пôшовъ.

„А що?" пытають дядикъ".

„Та нема нѣчого", кажу. Вперше я отсе передъ дядечкомъ збрехавъ. Та добре, що хоть не забоживъ ся.

III.

Щось у три чи чотыри дни по тôмъ чуемо мы: по душѣ. Ненечка заразъ и стрепнулась: „А кому-жь отсе?" кажуть.

„Та по старому Бердареви" уповѣдають.

А мôй братъ не ждавъ и тыждня, але каже старинѣ: „Я хочу женити ся!"

„Таже ты ще молоденькій!" кажуть дядикъ; нѣяко тобѣ ще вязатись; отъ погуляй собѣ ще рокôвъ зо два, щобы тобѣ жалю не було по твоѣй молодости".

„Я вже доволѣ нагулявъ ся, дядечку! пора менѣ газдою стати ся".

Дядикъ подумали трохи. „Про мене!" кажуть. „А де-жь ты мѣркуешь брати?"

„Бердареву молодицю'.

Неня въ плачь: „Сыну мôй, золото мое, соколе мôй! не бери удовицѣ! У вдовицѣ чары на полицѣ. Не бери голубе мôй!"

„Коли не дасте менѣ брати Бердареву, то йду въ свѣтъ вôдъ васъ; я безъ неи не можу жити".

А ненька ему въ ноги: „Бери", кажуть. „де хочь; бери, що хочь, лишь не йди вôдъ мене, не йди соколе! я умру".

У пять недѣль вôдогралось и весѣлля. Господи, що гуляли! Лишь неня ходили мовь упитй; не по ихъ була ся пара, та щожь уже мали своѣй головѣ робити! А тѣтка все ходить та въ одно: „Починено! починила ему, о починила, Онуфрѣйку, мôй сынку!" Дуже вони, знаете, брата любили, а такй собѣ були, що якъ намотають собѣ що на вусъ, то все дарма. Абы ихъ убивъ, то вони все своеи будуть.

А люде все до нихъ: „Та бо мовчѣть уже, тѣточко! хоть теперь мовчѣть, — не чинѣть славы, голубочку!"

Такъ вони: „А чому же быхъ мала мовчати га? Я не буду мовчати! Таки щобъ знали, що починила, починила, починила и починила! А хтожь видѣвъ, щобы такій цвѣтъ молоденькій та дививъ ся на таку бабу? Передъ панами, передъ попами, передъ свѣтами казати-му, не то що! У девятьохъ церквахъ присягну, ой присягну!"

Конець буде.

НОВИНКИ.

— Д-ръ Іосифъ Олеськôвъ помѣстивъ въ „Дѣлѣ" отсе письмо: Дня 14 там. м. вôдбула ся довѣрочна нарада въ справѣ еміґрацій нашихъ селянъ, въ котрôй взяли участь зъ Русинôвъ замѣсцевыхъ слѣдуючй Вп. панове: сов. Лонгинъ Рожанковскій адвокатъ въ Золочевѣ, Павло Думка зъ Купчинець, Кирило Геникъ зъ Березова, Иванъ Радулякъ зъ Глушкова, Иванъ Гошоватюкъ зъ Городенки, д-ръ Теофіль Окуневскій зъ Городенки, о. Иванъ Мащакъ парохъ зъ Петуторъ. Мих. Лавришко зъ Городенки, Петро Рыбицкій зъ Незвискъ, д-ръ Андрѣй Чайковскій адвокатъ зъ Бережанъ и Стефанъ Гарматѣй зъ Купчинець, а зъ мѣсцевыхъ д-ръ Иванъ Франко, д-ръ Іосифъ Олеськôвъ (ул. Голембя ч. 11 А.) Вяч. Будзиновскій, д-ръ Андрѣй Косъ и д-ръ Ник. Шухевичъ. — По выслуханю справозданя д-ра Іосифа Олеськова зъ его подорожи по Америцѣ узнали зобранй однодушно конечнымъ заняти ся практично справою еміґраціи. Годѣ дальше намъ байдужно придивляти ся, якъ нашъ нарôдъ зъ нужды продае жидамъ за пôвъ-дармо грунты и кидае ся товпами на ослѣпъ до бразилійского пекла, куда его ваблять платнй за кожду голову чужй и тутешнй аґенты — мимо рапорту австрійскихъ консулѣвъ звертаючихъ увагу правительства на дуже лихй условя еміґраціи до Бразиліи и на немилосердні здирства всякихъ пявокъ по дорозѣ, и мимо того, що кождый освѣченый чоловѣкъ, котрого занимае тота справа мусить прийти до переконаня, що гôршого мѣсця до еміґраціи, якъ Бразилія, годѣ вышукати. Мусимо ратувати землю переходячу за пôвъ-дармо въ руки жидôвскй; мусимо ратувати людей вôдъ погибели, котра ихъ чекае въ Бразиліи. Выбраный стислѣйшій комітетъ поробить кроки до того, щобы мы могли посередничити въ продажи землѣ въ христіяньскй руки, вказували еміґрантамъ яко цѣль еміґраціи краѣ, въ котрыхъ можуть здобути собѣ лучшу будучнôсть, звернути часть еміґраціи до державъ Сполученыхъ, де заробôтки въ найновѣйшôмъ часѣ знову починають оживати; запевнити еміґрантамъ найдешевшій переѣздъ и хоронити ихъ реально вôдъ вызыску. Въ протягу кôлькохъ тыжднѣвъ выйде книжочка д-ра Олеськова зъ найдокладнѣйшими информаціями и радами для еміґрантôвъ. Нехай же-жь люде не ѣдуть юрбами до Львова по личнй информаціи, нехай здержать ся зъ выѣздомъ, бо и такъ на грунтъ нема по що пускати ся передъ весною. Незадовго знайдуть всю пораду и опѣку у своихъ.

CLERICAL COURT.

Вже другій тыждень наповненй готелѣ въ Sunbury великимъ числомъ людей зъ Mt. Carmel и Шамокінъ. Справы, котрй розбирають ся передъ судіями присяглыми суть такъ бруднй, такъ гидкй, що мы не важились-бы про нихъ згадовати, щобъ не сплямити ними нашои газеты. А хто суть тіи оскарженй, хто есть причиною соблазни и згôршеня публичного? Ану вгадайте — легко вгадати: польскй ксьондзы.

— Бреха, такъ звана Richards въ Mt. Carmel цѣлый минувшій тыждень не робила, зъ причины браку ордеру на вугле, сего тыждня почала знову роботу.

— У насъ, въ околици Шамокінъ и Mt. Carmel лучили ся тыми часами дуже частй покалѣченя по майнахъ, а навѣть кôлькохъ на смерть убило.

— Въ Mayfield, Pa. близько Олифанту покалѣчило тяжко въ майнахъ слѣдуючихъ людей: Урбана Андраша лѣтъ 22 родомъ зъ Баницѣ пов. Грибôвъ зъ Галичины и Амброза Бурсана зъ того самого села. Оба они нищасливй мешкають на однôй станціи и тамъ завели чистый шпиталь — раны у нихъ такй страшнй, що годѣ до нихъ дôткнути ся. Оба они бѣднй не належали до жадного Братства, тай и нема кому ихъ доглянути. Найжежь нашй люде записують ся до Братства и до „Союза", щобъ въ случаю нещастя не гинули безъ опѣки.

— О. Иванъ Арданъ вôдспѣвавъ першу Сл. Божу на Амер. земли въ Mt. Carmel, Pa. и выголосивъ привѣтну проповѣдь. Просторй стѣны церкви не могли примѣстити великого здвигу народа, котрый поспѣшивъ до дому Божого, щобъ побачити нового священника. Нашй Русины зъ ентузіязмомъ витають своихъ душпастырей, що прибувають працювати для славы Бога и добра своего рôдного народу.

— Въ Chicago, Ill. православный епископъ Николай, розпôчне будову великаньскои катедральнои церкви, за суму 500.000 дол. Будову сю зарядивъ петерсбургскій святый Синодъ. Якъ велика буде ся будова, можна змѣрковати зъ того, що сама презвитерія. с. е. частина церкви где ся знаходить престолъ, буде займати просторонь одного акра. Катедра буде выбудована пôсля вехôдного стылю.

Епископъ Николай пôдчасъ своеи послѣднои поѣздки до Петербурґа, налѣгавъ на такъ званый святый Синодъ и представивъ царю, що належить ся енерґично взяти теперь до місіи въ Сполученыхъ Станахъ, бо матеріялу есть тамъ пôдъ достаткомъ. — Матеріяломъ тымъ есть нашъ бѣдный рускій народъ зъ Галичины и Угорскои Руси. Вже той бѣдный нарôдъ рускій мае ажь занадто непрошеныхъ опѣкунôвъ. Въ старôмъ краю хотѣли вôдобрати намъ нашу народнôсть, та зробити насъ Поляками, Мадярами, та Словаками, ту въ вôльнôй Америцѣ, хотять намъ выдерти нашу вѣру. Однакъ тяжка буде тая борба ту въ Америцѣ для нашихъ противникôвъ. Мы станемо до той борбы съ всѣми силами и маемо повну надѣю, що нарôдъ нашъ не запродасть своеи души за сребренники Юды.

Отцы духовнй! Вы провôдники народу! лучѣть ся разомъ, а спôльными силами поборемо противника.

— Властителѣ копальнь угля въ Пенсильваніи оголошують, що пôдвыжшать цѣну угля, а то для того, щобы пôдвыжшити платню робôтникамъ. Вѣдомôсть есть красна, однакъ есть она пôдлымъ пôдступомъ. Передовсѣмъ цѣна угля есть теперь така сама, якъ була передъ 3 роками, а робôтники мають платню значно обнижену. Если-бы властителѣ хотѣли честно посту-

пати, то насамперѣдъ пôдвыжшили-бы платню робôтникамъ, а вôдтакъ цѣну угля. Однакъ капиталісты хотять лищень зъ бѣдного люду користати.

Молись, трудись, учись, до СОЮЗА запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближняго люби, церковь посѣщай, Свободу читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ лютерію не грайте, тôлько грôшъ щадѣть.

Братя! намъ треба „Народного Дому", ану скинтесь по центови Се не забувайте! . . . . Буде зъ васъ.